101

DE
SYNEDRII MAGNI
QVOD HIEROSOLYMIS FLORVIT
PRAESIDE
CVM
FASCES PRAESIDIALES

VIRO
MAGNIFICO GENEROSO MAXIMEQVE STRENVO DOMINO

DOMINO
CAROLO ERNESTO RAMSEY

PRAECONSVLI CIVITATIS ELBINGENSIS GRAVISSIMO
VICES PRAESIDIS HACTENVS GERENTI
NEC NON
PROTOSCHOLARCHAE OPTIMO
EX
AMPLISSIMI MAGISTRATVS
CONSILIO AC VOLVNTATE
D. XIV. OCT. MDCCLXV
PRIMVM COLLATOS
GRATVLARENTVR
GYMNASII DRVSICI MVSAE
COMMENTATVR NONNVLLA

IOANNES LANGIVS
ATH. RECT. P. P. ET BIBL.

ELBINGAE
LITTERIS NOHRMANNIANIS.

Isacidarum Theocratiam omnia, quae mundus unquam vidit, imperia rerumque publicarum formas & sanctitate & aequitate multis parasangis superasse, adeo confecta res est, ut lychnum soli accendere, ululasque Athenas ferre viderer, si ea de re fusius disputandi mihi animus esset. [a]) Quando enim DEUS in constituendo ac gubernando Hebraeorum populo, singulari prorsus ratione ea praestitit, quae a Regibus, penes quos summa principatus est, fieri solent: nullum sane illo, quod sub auspiciis divini legislatoris rerumque Judaicarum moderatoris floruit, sanctius, perfectius nullum ne votis quidem expeti potuit imperium. DEO quippe, populi Israelitici Domino, placuit, leges cum ceremoniales tum politicas ferre, inque causis gravioribus jus dicere; placuit ei, bello annunciato in praeliis antecedere, signumque dare, vel ulterius cum exer-

a) conf. *Spenceri diss. de Theocratia Judaica*, quae *L. I. de leg. Hebr. ritual.* p. 226—234 exstat, cui addatur *Witsii oratio de Theocr. Israelitarum, Godwini Mosi & Aaroni in edit. Reizii* praemissa.

exercitu proficiſcendi, vel manendi; placuit denique, de omnibus, ad ſalutem & tranquillitatem neceſſariis, proſpicere, &, ut ex decreto divino omnia fluant, arbitros conſtituere, vices ipſius gerentes.

Quamvis vero ſequenti tempore DEVS a Judaeis ſe ſpretum eſſe quereretur, [b] cum hi ex conſuetudine aliarum gentium Regem eligendi poteſtatem ſibi expeterent: non tamen aliis, quam quas per Moſen dedit, legibus Judaeorum Politiam impoſterum gubernari juſſit. Hinc non Reges modo, ad gubernacula imperii Iſraelitici evecti, ſedulo admonebantur, ut ad amuſſim voluntatis Altiſſimi, quam ex oraculis divinis cognitam ſibi perſpectamque reddiderunt, [c] omnia ſua conſilia, omniaque judicia dirigerent; [d] ſed varia quoque in Judaea inſtituebantur Collegia, ac virorum & dexteritatis & ſapientiae fama inclutorum Conſeſſus, qui dignitate judicum induta, ſub praeſidio alicujus cauſam DEI inter Iſacides agere, eorumque felicitatem promoturi, bene facta praemiis ornare, male vero patrata ad legem divinam poenis afficere tenebantur.

Cui rei ſi vel aliud maxime inſerviebat auguſtum illud ac nationale [e] LXXI Senatorum Collegium, quod Hieroſolymis, ſub nomine Synedrii M. ſeu סנהדרין inſtitutum, multum imperii, auctoritatis, poteſtatisque obtinuit. De quo incluto Judaeorum Concilio varia quamvis notatu aeque

b) 1 Sam. VIII, 7. X, 19. add. Allgem. Welthiſtorie, III Th. §. 144—146.

c) Deut. XVII, 18. 19. 2 Reg. XI, 12. 2 Paral. XXIII, 11.

d) *Schickardus de jure regio Hebraeorum cum not. Carpzovii. Conringius, Leydeckerus & Sigonius de rep. Hebr. Danhaueri politia Hebraea. add. Buddei H. E. V. T. T. II.* Per. II. Sect. III. §. 75. p. m. 267. 268.

e) ut *Humphrey Prideaux in Conn. V. & N. T.* P. I. L. V. p. m. 272. P. II. L. I. p. 1. illud vocat.

que dignissima dici possent: f) hac tamen sufficiat vice, illius tantum, qui supremum in eodem occupavit locum, rationem habuisse.

Splendida omnino Gravissimo Synedrii Praesidi imponebantur quondam nomina: quippe Witsio g) ac Lundio h) testibus, non modo נשיא בכל מקום Princeps omni loco, & ראש הישוכה Caput judicii, sed simpliciter etiam נשיא Princeps, ראש Caput, & מופלא Admirabilis vocabatur. Nec est cur dubitemus, Praesidi tanti Consessus has convenisse denominationes, cognitis paululum, quibus ille ornatus fuit, praerogativis animique dotibus. Egregia sane R. Jochananis, Celebris Judaeorum Doctoris, fuit sententia, i) quae ex calamo Lakemacheri in vernaculam latinam translata, ita se habet: k) „Non legantur in Synedrium nisi viri sapientes, formosi, proceri, aetate graves &c.„ Cui pollicem premit auctor libri Cosri, l) in quo, ut Buxtorfius verba ejus interpretatus est, haec deprehenduntur: „Synedrii assessoribus mandatum fuit, ne ipsos lateret ulla scientia, sive vera, sive imaginaria, adeo ut etiam variarum linguarum peritiam haberent.„ Quodsi vero a quovis Synedrii M. Membro tanta rerum peritia artiumque notitia requirebatur, quanto scientiarum ac doctrinae apparatu Praeses ipse omniumque Caput stipatus fuerit, facile est conjecturatu.

f) conf. *Celsius de Synedrio Judaico. Seldenus, Frischmuthus ac Bernitius de Synedriis Hebraeorum*, aliique, quos *Fabricius recenset in Bibliographia antiqv.* CXIV. 469.
g) in *Misc. Sacr.* L. II. diss. III. de Syn. Hebr. §. 48. p. 542.
h) in den jüd. Heiligthümern. L. III. c. XIII, 4. p. 461.
i) in *Menachot.* f. 65. c. I.
k) in *Observ. philol.* P. II. obs. V. §. 2.
l) P. II. §. 69. p. m. 127. *edit. Buxtorf.*

Augerent utique magnam Praesidis Synedrii dignitatem ipsius natales, dummodo, quae de sceptro Duceque a Juda & de interfeminio ejus non auferendo leguntur, m) eum quoque respicerent. Cel. quidem Dietericus sententiae huic calculum suum apponere non dubitavit, n) dum: „Praeses, „inquit, seu Dux Synedrii magni semper fuit electus e fa„milia Davidis, uti testatur Chronologia Judaica.„ Verum ei non Vorstius modo, o) argumentis ipsius sub examen vocatis, magno animo contradixit, sed Graevius quoque, postquam quaestionem illam de ortu Praesidis ex stirpe domoque Judae accuratiori animi lance pensitasset, hunc tandem disputationi colophonem imponit: „Falsum est, „temporibus Maccabaeicis, vel totum Synedrium magnum, „vel Caput illius, Praesidem, ex sola tribu Juda eligere, „usitatum fuisse.„ p)

Quamvis itaque Rex, ex tribu Judae ortus, imperio Hebraeorum capescendo solummodo dignus haberetur: is nunquam tamen in Synedrium adscisci, multo minus regia dignitas cum ea, quae Ptaesidi Senatus Supremi competebat, conjungi poterat. Judaei enim statuebant, quemvis liberiori animo sententiam suam prolaturum esse Rege absente, quam praesente, utpote cui nefas esset, contradicere, nec in ipsius verbis acquiescere velle. q)

Nonnunquam tamen eligebatur Pontifex Maximus in Synedrium, ac Praesidis nomen personamque induebat, dummodo sapientia ejus dignitati huic non impar esset. r)

Illud

m) Gen. XLIX, 10.
n) *in antiqv. bibl. ad l. c.* p. 141.
o) in *diss. de sceptro non auferendo.*
p) in *Syntagm. var. diss. de ablato sceptro Jud.* c. IV. p. 404.
q) in *Lund.* jüd. Heil. *L. III.* c. XIV, 9. p. 463.
r) *Witsius in Misc. sacr.* L. II. diss. III. §. 40. p. 538.

Illud tamen si quando factum esse legitur, Pontifex M. ad hunc honoris gradum adscendit non qua Pontifex, sed qua dignissimum Concilii hujus Membrum fuit. Et sicuti Synedrium M. cum Synagoga M. non est confundendum: ita & aliam personam Princeps Synedrii, הנשיא dictus, aliam vero Praeses scholae, ראש ישיבה, gerebat [s] quorum hic doctrinae ac ceremoniarum, ille vero rerum & sacrarum & politicarum curam agebat.

Maximum vero Praesidi Senatus hujus Gravissimo honorem non a populo modo, sed ab omnibus quoque Synedrii Membris exhibitum fuisse, patet ex reverentia ac pietate, qua illi, in conclave Concilii, הגזית appellitatum, venienti obviam ibant. Pro gradibus enim dignitatis, qua quisque ex tribus Synedrii Capitibus prioribus eminebat, diverso quoque honoris gradu colebatur. Quando hinc Sapiens חכם, in ordine tertius, in Synedrium intrabat, auctore Witsio [t] unus surgebat, alter sedebat; adventatem vero, Praesidis vices gerentem, qui אב בית דין Pater domus judicii audiebat, duo hinc inde ordines excipiebant surgentes. Quod autem ad Praesidem, illi intranti omnis adsurgebat populus, omnes judices, neque ex eis residebat ullus, priusquam ipse juberet. Quo facto Pater domus judicii seu Vice Praeses [u] a dextra, Sapiens vero, prae caeteris insignis, a sinistra Praesidis suum occupabant locum, reliquis Collegis ab utroque latere, illos sequentibus. [w]

4 Tanta

s) *Relandi antiqv. sacr.* P. II. c. VII. §. 5. p. 219.

t) l. c. §. 49. p. 543.

u) *Witsius* l. c. §. 48. p. 542. & §. 78. p. 557. *Prideaux Connex.* A. und N. T. *P. II.* L. II. p. 122.

w) *Witsius* l. c. §. 11. p. 524. *Semleri antiqv. Sacr. Script.* L. II. c. 3. p. 90. *Hoepfneri Hier. ant.* c. *IV.* p. 24.

Tanta reverentia, tantus honos cum maxima insimul, qua Synedrium ejusque Praeses gaudebant, conjuncta erat potestate ac jurisdictione. Huic enim non civem modo judaicum, cujus demum cunque conditionis, aetatis aut sexus, subjectum, sed Prophetas quoque, crimen falsae doctrinae incurrentes, ac Pontifices, in delictis & facinoribus comprehensos, imo Reges ipsos ob certa crimina in eodem accusatos fuisse, Judaei tradunt. x) Licet vero Synedrio ac Praefecto illius in Pontifices Regesque tanta fuerit potestas: utrumque tamen & Regem & Pontificem extra judicium Praesidi Concilii istius dignitate semper anteivisse, auctor est Lightfootus. y)

Restat Principis Synedrii munus, paucis quoque considerandum. In eligendo Praefecto non ratio habebatur natalitii splendoris, ortusque conspicui, nec opum dignitatumque; sed doctrina saltem ac traditionum notitia spem Praesidii impetrandi conciliabant. Hinc illius erat, traditionem sedulo custodire ac posteritati transmittere; suffragia porro Seniorum de conservanda religionis puritate sacrisque procurandis, de Magistratu in oppidis condendo, de bello gerendo, de hostibus profligandis, de pace ineunda, de terminis regni dilatandis, aliisque rebus majoris momenti in Synedrio colligere; & tandem dum Consessui huic splendido gravissima saepe supplicia, jusque vitae ac necis exercenda erant, Judicum sententiis calculum adjicere suum, poenamque ab iis constitutam irrogare. z)

Prin-

x) *Seldenus de Syn.* L. III. c. IX. & *Schickardus de jure regio* c. IV. *Theor.* VII.

y) *in horis Hebr. & Talm. in Matth. XXIV,* 3. *p.* 462.

z) *Lightfootus* l. c. p. 463. *Witsius l. c.* §. 51. p. 543. *Schickardus l. c. c. I. Theor. II. Coccejus in not. ad Sanh. c. I.* §. 5. *Lundius l. c. p.* 461.

Principes porro quod attinet, qui tempore Salvatoris nostri Synedrio M. praesederunt, illos Rabban Simeonem, Hillelis, eoque mortuo, Rabban Gamalielem, Simeonis filios fuisse, antiquitatum docent monumenta, [a] quorum ille Christum, ulnis exceptum, in templo Messiam confessus esse dicitur; [b] hic vero, magni apud omnem populum nominis juris divini peritus, [c] ad cujus pedes Paulus educatus & patria lege accurate institutus erat, [d] Concilio huic celeberrimo tum praefuisse fertur, cum Jesus Nazarenus supplicio capitis dignus haberetur; quamvis sub eruditis adhuc lis sit: utrum Gamaliel Consessui Seniorum eo tempore praesens interfuerit? [e]

Cum vero Praeside auctore Synedrii Membra, judicium de Christo instituendi ergo, in illud convenirent conclave, quod sub nomine לשכת הגזית Concilio huic inserviebat; [f] cumque Pilatus, Judaeae Procurator, in causam Salvatoris nostri inquisiturus, in eo pro tribunali sederet loco, qui λιθόστρωτος lapidipavium, hebraice autem גבתא appellatur; [g] quaestio inde oritur: utrum Pilatus etiam, cum res Jesu Nazareni ageretur, tribunal suum in conclavi Synedrii M. habuerit? Illos inter, qui idem affirmant, non ultimum occupant locum Liphtfootus [h] & Pfeiffer; [i] quibus vero contradicunt Wolfius, [k] Witsius, [l] aliique, affirmantes,

a) *Prideaux l. c. P. II. L. II.* p. 523.
b) Luc. II, 25.
c) Act. V, 34.
d) Act XXII, 3.
e) *Witsius l. c.* c. 78. p. 557.
f) *Relandi ant. sacr.* P. II. c. 7. §. 8. p. 221. *Zopfii antiqv.* c. VI. §. 2. p. 95.
g) Jo. XIX, 13.
h) *in Loc. Hebr.* ad Jo. XIX, 13. p. 1129.
i) *in Opp. Philol.* p. 494.
k) *in Curis Philol.* p. 968.
l) l. c. p. 551.

quod, cum Pilatus, Romanorum sacris imbutus, [m] nec Synedrii Praeses, nec Membrum illius unquam fuerit, ne verisimile quidem sit, illum sedem, Senatui magno in atrio templi destinatam, Judaeis nunquam consentientibus, multo minus per vim occupatam conscendisse. Sicuti hinc Hierosolymis plurima fuerunt loca lapidibus strata: [n] ita eruditi modo laudati statuunt, Pilati tribunal, vel in Palatio ejus vel alibi exstructum & a Synedrii conclavi separatum, τόπον λιθόςρωτον, locum quoque editiorem saxisque aggeratum fuisse. In hoc soro judicatorio Pilatus Christum, in jus vocatum & damnatum crucifigendum tradidit, non quatenus Synedrii Praeses, sed quatenus Judaeae Procurator erat, jure gladii in gentem Judaicam, tum temporis saepe tumultuantem, exercendo a Tiberio Romanorum Imperatore instructus. [o]

Ast quid commoramur diutius in levidensi hoc de Praeside Synedrii M. commentariolo, quod subitae omnino & non praevisae Fascium Praesidialium permutationi, ac pietati in Maecenates nostrae, sincerrimoque reverentiae affectui debemus. Vulnus illud lethale, ex tristissimo MAGNIFICI MAXIMEQVE STRENVI DOMINI MOELLERI, PRAECONSVLIS hactenus SENIORIS ac PRAESIDIS MERITISSIMI, τȣ̃ νῦν ἐν τοῖς ἁγίοις, obitu Patriae dulcissimae contractum, sentit adhuc omnis Elbingensium Respublica, & sentiret,

m) *Josephus ant. jud.* L. XVIII. c. 4. *De bello Jud.* L. II. c. 14.
n) *Relandi antiqv. jud.* P. II. c. VII. §. 8. p. 221.
o) *Deylingii obs. sacrae.* P. II. p. 320.

ſentiret diutius, niſi Munus illud PRAESIATVS Splendidiſſimum TVIS, PRAECONSVL GRAVISSIME, humeris impoſitum Curiae, totique Civitati levamentum afferret praeſentiſſimum. Magno enim dolori magno quoque fomento medendum eſt. Tanta vero Generoſo **RAMSEYORVM** Nomini ineſt veneratio, tanta fiducia, tantus ſplendor, ut ſummus candoris ac gravitatis decor, invictum animi robur, exquiſitum in rebus perſpiciendis acumen, & quod maxime, indefeſſus labor ac innata pro Civitatis flore cura, a Majoribus quaſi tradita, in illo reſidere videantur. His ergo virtutibus fretus, PRAESES MAGNIFICE, aggredere jamjam felici, faxit DEVS! ſidere MAGISTRATVS AMPLISSIMI auſpiciis TIBI primum oblatos PRAESIDII Faſces, tanquam digniſſimum virtutum ac meritorum TVORVM praemium; & praeſentem inſimul animi in TE noſtri ſignificationem, perpetuaeque obſervantiae noſtrae teſſeram ea, qua ſoles, aequitate & benevolentia accipe. Dum enim omnis, cui pax ſalusque publica curae ſunt cordique, ad vota pro TVA, totiusque MAGISTRATVS incolumnitate nuncupanda confugit ardentiſſima: quidni in congratulationem ac ſupplicationum fauſtiſſimarum conſortium veniant Muſae noſtrae,

ſtrae, quibus hactenus licuit, TE PROTOSCHOLARCHA OPTIMO, omni ſecuritate, omni tranquillitate, omnique frui praeſidio. Cedant ergo & in auguſta hac PRAESIDIATVS Provincia TIBI, MAECENAS INDVLGENTISSIME, omnia ex voto & deſiderio, & TIBI ac per TE cunctis Reipublicae patriae Ordinibus nonniſi bona, felicia ac proſpera ſemper eveniant. Optima TVA & ſalutaria in gubernanda Civitate inita conſilia, quae alacri ſuſcepiſti animo, DEVS felici nullo non tempore coronet ſucceſſu. Sanitatem TVAM, qua in rebus humanis nihil praeſtantius, mentisque TVAE vigorem, nullis theſauris comparandum, quotidie auctum corroboret, TVISque conaminibus PRAECONSVLARIBVS, prudentia, vigilantia ac conſilio expediendis, quam benigniſſime adſpiret omnibus. Hac ratione licebit nobis, TE, VIR MAGNIFICE, Patriae Patrem, MAGISTRATVS Ornamentum, Gymnaſii praeſidium, Civiumque ſolatium, ſalvum, incolumnem ac omni felicitatis genere cumulatum, ſuperſtitem, quod votorum noſtrorum ſumma eſt, quam diutiſſime venerari.

